

การสื่อสารทางการเมืองตามหลักพระพุทธศาสนา*

POLITICAL COMMUNICATION ACCORDING TO BUDDHIST PRINCIPLES

พระใบฎีกาพงษ์ศักดิ์ ขนติพโล (รอตทะยอย)

Phra Baldika Pongsak Khuntipalo (Rodthayoi)

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Corresponding Author E-mail: phongsak.rod@mcu.ac.th

บทคัดย่อ

การสื่อสารทางการเมืองตามหลักพระพุทธศาสนา หลักการสำคัญ ความซื่อสัตย์ พูดความจริง ไม่โกหก ไม่หลอกลวง ความสุภาพ ใช้ภาษาที่สุภาพ อ่อนโยน ไม่ใช้คำพูดที่สร้างความเกลียดชัง ความเมตตา ปรารถนาดีต่อผู้อื่น ไม่ใส่ร้ายป้ายสี ไม่สร้างความแตกแยก ความกรุณา เห็นอกเห็นใจผู้อื่น เข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น ปัญญา คิดวิเคราะห์อย่างรอบคอบ ไตร่ตรองก่อนพูด ความเป็นธรรม ไม่เลือกปฏิบัติ ให้โอกาสทุกฝ่ายได้แสดงความคิดเห็น ความสำคัญ สร้างสันติสุข ความสามัคคี จำเป็นต้องมีการศึกษาและอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับหลักการทางพระพุทธศาสนา แนวคิดการสื่อสารที่ดีต่อกันโยงเชื่อมสัมพันธ์กันของตนในสังคม ซึ่งประกอบด้วย ทาน ปิยวาจา อตถจริยา และสมานัตตตา ดังนั้นหลักสังคหวัตถุ 4 จึงนำมาใช้เพื่อบูรณาการในการสื่อสารทางการเมือง จึงเป็นและการทำตัวให้เป็นเกลอ หรือเป็นเพื่อนมากกว่าที่จะเป็นนายหรือเรียกว่าความงดงามในความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน แก่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการสื่อสารทางการเมืองแบบเมตตา การสื่อสารทางการเมืองแบบสร้างสรรค์ การสื่อสารทางการเมืองตามหลักพระพุทธศาสนา เป็นแนวทางที่จะนำไปสู่การสร้างสังคมที่สงบสุข

คำสำคัญ: การสื่อสาร; การเมือง; หลักพระพุทธศาสนา

Abstract

Political communication according to Buddhist principles Key principles: Honesty, telling the truth, not lying, not deceiving. politeness Use polite, gentle language, do not use words that create hatred, kindness, and good wishes towards others. Do not slander the label. It does not create division. Kindness, empathy for others. Understand the feelings of others, wisdom, think carefully and analytically, reflect before speaking, be fair, do not discriminate, and give all parties the opportunity to express their opinions. importance Creating Peace Harmony needs to be educated and trained to educate about Buddhist principles. The concept of good communication is linked to each other in society, which consists of tan, piyawaja, attacharya, and samanatta, so the 4th principle of samsara is used to integrate political communication, so it is to be a friend rather than a boss or to be a beauty in a relationship with each other. to those involved in compassionate political communication. Creative Political Communication Political communication according to Buddhist principles is a guide that will lead to the creation of a peaceful society.

Keywords: Communication; Politics; Principles of Buddhism

*Received July 16, 2024; Revised September 4, 2024; Accepted September 18, 2024

บทนำ

การสื่อสารทางการเมืองเป็นเครื่องมือสำคัญที่ผู้นำและนักการเมืองใช้ในการสื่อสารกับประชาชน การนำเสนอข้อมูล นโยบาย และแนวคิดอย่างมีประสิทธิภาพสามารถสร้างความเข้าใจและความร่วมมือระหว่างผู้นำกับประชาชนได้ ในบริบทของพระพุทธศาสนา การสื่อสารทางการเมืองสามารถนำหลักธรรมมาใช้ในการเสริมสร้างความสามัคคี ความไว้วางใจ และความเคารพในสังคม หลักธรรมหนึ่งที่มีความสำคัญในการสื่อสารทางการเมืองคือ สังคหวัตถุ 4 ซึ่งประกอบด้วย ทาน (การให้), ปิยวาจา (การพูดด้วยวาจาไพเราะ), อตถจริยา (การประพฤติประโยชน์), และสมานัตตตา (การวางตนเสมอภาค) การนำหลักธรรมเหล่านี้มาประยุกต์ใช้ในการสื่อสารทางการเมืองไม่เพียงแต่ช่วยให้การสื่อสารมีประสิทธิภาพมากขึ้น แต่ยังส่งเสริมให้เกิดความเป็นธรรม ความยุติธรรม และความสงบสุขในสังคม การสื่อสารทางการเมืองที่ยึดถือหลักธรรมในพระพุทธศาสนาจึงเป็นการสร้างสรรค์สังคมที่มีคุณธรรมและมีคุณภาพในระยะยาว(อง.จตุกก. (ไทย) 21/264/381.)

การสื่อสารทางการเมืองที่มีประสิทธิภาพไม่เพียงแต่เป็นการถ่ายทอดข้อมูลหรือนโยบายไปยังประชาชนเท่านั้น แต่ยังเป็นการสร้างความสัมพันธ์และความเข้าใจร่วมกันระหว่างผู้นำและประชาชน การใช้หลักธรรมของพระพุทธศาสนา โดยเฉพาะสังคหวัตถุ 4 สามารถเสริมสร้างคุณภาพและคุณธรรมในการสื่อสารทางการเมืองได้อย่างมีนัยสำคัญ (Thai PBS, 2023)

1. ทาน (การให้) การให้ในที่นี้หมายถึงการมอบข้อมูล ข่าวสาร และทรัพยากรที่เป็นประโยชน์ต่อประชาชนอย่างสม่ำเสมอและเที่ยงตรง ผู้นำควรเปิดเผยข้อมูลอย่างโปร่งใสและไม่ปิดบังข้อเท็จจริง นอกจากนี้ การให้ความรู้และการให้ความช่วยเหลือที่จำเป็นแก่ประชาชนในสถานการณ์ต่างๆ เช่น การให้ข้อมูลเกี่ยวกับวิธีป้องกันโรค การให้ความรู้เกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่ของประชาชน หรือการให้ความช่วยเหลือในกรณีที่เกิดภัยพิบัติ สิ่งเหล่านี้จะช่วยสร้างความเชื่อมั่นและความไว้วางใจในตัวผู้นำ

2. ปิยวาจา (การพูดด้วยวาจาไพเราะ) การสื่อสารด้วยวาจาที่สุภาพและมีความเคารพเป็นสิ่งสำคัญในการสร้างบรรยากาศที่ดีและลดความขัดแย้ง การใช้ถ้อยคำที่แสดงถึงความเคารพ ความเห็นใจ และความจริงใจ จะช่วยให้ประชาชนรู้สึกได้รับการปฏิบัติอย่างดีและมีความสำคัญ นอกจากนี้ การใช้ภาษาที่เข้าใจง่ายและชัดเจนจะช่วยให้การสื่อสารมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และทำให้ประชาชนเข้าใจเนื้อหาที่ต้องการสื่อสารได้อย่างถูกต้อง

3. อตถจริยา (การประพฤติประโยชน์) ผู้นำควรมุ่งเน้นการประพฤติที่เป็นประโยชน์ต่อประชาชนและสังคมโดยรวม การนำนโยบายและการดำเนินงานที่มีเป้าหมายเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน การแก้ไขปัญหาสังคม และการสร้างความเป็นธรรมในสังคม การแสดงให้เห็นถึงความตั้งใจและความมุ่งมั่นในการทำงานเพื่อประโยชน์ส่วนรวมจะทำให้ประชาชนรู้สึกว่าคุณามีความรับผิดชอบและมีจิตใจที่ดี

4. สมานัตตตา (การวางตนเสมอภาค) การปฏิบัติต่อทุกคนอย่างเท่าเทียมกันไม่แบ่งแยกชนชั้นหรือกลุ่มเป็นการสร้างความเป็นธรรมและความยุติธรรมในสังคม ผู้นำควรแสดงให้เห็นถึงความเคารพและการยอมรับความคิดเห็นจากทุกฝ่าย และควรมีความพร้อมในการฟังและตอบสนองต่อความต้องการและข้อเสนอแนะของประชาชนทุกกลุ่ม การแสดงออกถึงความเป็นธรรมและความเสมอภาคจะช่วยเสริมสร้างความสามัคคีและความเข้าใจในสังคม การประยุกต์ใช้หลักธรรมสังคหวัตถุ 4 ในการสื่อสารทางการเมืองจึงไม่เพียงแต่ช่วยเสริมสร้างความเชื่อมั่นและความไว้วางใจในตัวผู้นำ แต่ยังเป็น การสร้างสรรค์สังคมที่มีคุณธรรม มีความยุติธรรม และมีความสงบสุขอย่างยั่งยืน การสื่อสารทางการเมืองที่ยึดถือหลักธรรมในพระพุทธศาสนาจึงเป็นการสร้างสรรค์สังคมที่มีคุณภาพและมีความเป็นธรรมในระยะยาว

คำปราศรัยของนักการเมืองย่อมหมายถึงการสื่อสารทางการเมือง ส่วนในความหมายเชิงแคบ หมายถึง กิจกรรมใด ๆ ของสถาบันเฉพาะ ซึ่งถูกจัดตั้งขึ้นเพื่อทำอาจเน้นในเรื่องการใช้โทรทัศน์ โปสเตอร์

และการกล่าวคำปราศรัยของพรรค และนักการเมือง เป็นต้น ระหว่างผู้มีตำแหน่ง (พิบูลย์ เพียรพานิชกุล และคณะ, 2564) อำนาจแนวคิดทางการเมืองผูกพันอยู่ (พิชิต ทนงค์, 2550) จากสื่อด้วย เพราะการนำเสนอข่าวสารทางการเมืองของสื่อมวลชนนั้น อาจเป็นไปได้ด้วยความเป็นกลาง สุจริต มีจรรยาบรรณ แต่สื่อมวลชนบางสื่อ

ความหมายของการสื่อสารทางการเมือง

การสื่อสารทางการเมือง เป็นกระบวนการสื่อสารที่มากกว่าการให้ความรู้หลากหลายดังต่อไปนี้

Danton & Woodrard (1990) นิยามว่าสื่อสารทางการเมือง คือการถกเถียงของสาธารณชน เกี่ยวกับการจัดสรรสาธารณประโยชน์ (รายได้) อำนาจหน้าที่ ใครจะทำหน้าที่ บริหาร นิติบัญญัติ ตุลาการ) และกำหนด กฎระเบียบในสังคม (การให้รางวัล และการลงโทษ)

Mcnaire (1990) ได้อธิบายคุณลักษณะที่จัดได้ว่าเป็นการสื่อสารทางการเมืองใน 3 ข้อดังนี้

1. การสื่อสารทุกรูปแบบที่กระทำโดย นักการเมืองและผู้ที่เกี่ยวข้องทางการเมือง โดยมีวัตถุประสงค์ที่เฉพาะเจาะจง
2. การสื่อสารที่สื่อมวลชนและผู้เลือกตั้งส่งถึงนักการเมือง
3. กิจกรรมการสื่อสารที่สื่อมวลชนนำเสนอเกี่ยวกับการเมือง เช่น การรายงานข่าว บทบรรณาธิการ การวิพากษ์วิจารณ์ในคอลัมน์ต่าง ๆ ฯลฯ

การสื่อสารทางการเมือง (Political Communication) หมายถึง การแลกเปลี่ยนข้อมูล ข่าวสาร และความคิดเห็นทางการเมืองระหว่างผู้มีส่วนร่วมในกระบวนการทางการเมือง ซึ่งรวมถึงนักการเมือง พรรคการเมือง สื่อมวลชน และประชาชนทั่วไป การสื่อสารทางการเมืองมีบทบาทสำคัญในการกำหนดความคิดเห็นของประชาชน ช่วยให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งมีข้อมูลในการตัดสินใจ และเป็นเครื่องมือในการแสดงออกซึ่งนโยบายและมุมมองของผู้มีอำนาจทางการเมือง (Mcnaire, 2011)

การสื่อสารทางการเมืองสามารถแบ่งออกเป็นหลายประเภท เช่น การสื่อสารผ่านสื่อมวลชน การสื่อสารผ่านโซเชียลมีเดีย และการสื่อสารผ่านการประชาสัมพันธ์และโฆษณา นอกจากนี้ การสื่อสารทางการเมืองยังรวมถึงการพูดในที่สาธารณะ การอภิปราย และการโต้แย้งในที่ประชุม (Denton & Gary, 1990)

สรุปได้ว่า การสื่อสารทางการเมืองหมายถึงการแลกเปลี่ยนข้อมูลและความคิดเห็นทางการเมืองระหว่างนักการเมือง พรรคการเมือง สื่อมวลชน และประชาชน มีบทบาทสำคัญในการกำหนดความคิดเห็นของประชาชนและเป็นเครื่องมือในการแสดงนโยบายของผู้มีอำนาจ ประเภทของการสื่อสารทางการเมืองรวมถึงการสื่อสารผ่านสื่อมวลชน โซเชียลมีเดีย การประชาสัมพันธ์ และการอภิปรายในที่สาธารณะ

ความสำคัญของการสื่อสารทางการเมือง

การสื่อสารทางการเมือง หมายถึง กระบวนการสื่อสารที่เกี่ยวข้องกับการแลกเปลี่ยนข้อมูล ข่าวสาร ความคิดเห็น หรืออุดมการณ์ที่เกี่ยวกับการเมืองระหว่างบุคคล กลุ่มองค์กร หรือสถาบัน เพื่อสร้างความเข้าใจ สนับสนุน หรือมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจและพฤติกรรมทางการเมืองในสังคม โดยการสื่อสารทางการเมืองมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมประชาธิปไตย การสร้างความรับรู้ของประชาชน และการตรวจสอบความถูกต้องและโปร่งใสของระบบการปกครอง

องค์ประกอบของการสื่อสารทางการเมือง ผู้ส่งสาร (Sender) เช่น นักการเมือง พรรคการเมือง นักเคลื่อนไหว สื่อมวลชน หรือองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการเมือง เนื้อหา (Message) ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับนโยบาย การเลือกตั้ง ปัญหาสังคม และอุดมการณ์ทางการเมือง ช่องทาง (Channels) ใช้สื่อมวลชน เช่น โทรทัศน์ วิทยุ

หนังสือพิมพ์ สื่อออนไลน์ และสื่อสังคมออนไลน์ ผู้รับสาร (Receiver) ประชาชน กลุ่มเป้าหมาย หรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในระบบการเมือง ผลลัพธ์ (Effect) การรับรู้ ความเข้าใจ การสนับสนุน หรือการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้รับสาร

การเมืองเป็นเรื่องที่มีความสำคัญกับชีวิตของคนที่อยู่ในสังคม ดังนั้นการสื่อสารทางการเมืองจึงมีความสำคัญต่อการดำเนินชีวิต และการตัดสินใจ ของประชาชนอย่างกว้างขวาง ศาสตร์ชนิดนี้จึงแยกออกจากการสื่อสารโดยทั่วไป ตามความแตกต่างที่มีผลกระทบต่อชีวิตของผู้คนอย่างมีนัยสำคัญ

นักรัฐศาสตร์ชาวเชค เชื้อสายเยอรมัน เป็นผู้ที่มีส่วนให้ถึงความสำคัญของการสื่อสารทางการเมืองอย่างยิ่งโดยอธิบายว่า การสื่อสารนั้นเปรียบ เพราะหากปราศจากการสื่อสาร ก็ไม่อาจนำมาซึ่งการตอบรับสนับสนุนมากประชาชน ซึ่งระบอบประชาธิปไตยถือเสียงประชาชนเป็นผู้ตัดสินใจผู้ปกครอง กระบวนการสื่อสารทางการเมืองจึงเป็นกระบวนการที่สำคัญ ในทุกขั้นตอนทางการเมือง (นันทนา นันทวโรภาส, 2563)

เริ่มตั้งแต่การเลือกตั้ง ซึ่งเป็นที่มาของผู้ปกครอง และฝ่ายนิติบัญญัติ ผู้ที่เสนอตัวเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้ง ก็จะต้องสื่อสารให้ผู้เลือกตั้งได้รู้จัก และรู้ถึงแนวทางนโยบายของพรรค เพื่อประกอบการตัดสินใจเลือก ซึ่งการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง ถือเป็นการสื่อสารทางการเมืองที่เข้มข้นอย่างยิ่ง บรรดาผู้สมัครรับเลือกตั้งจะต้องจำที่ปรึกษาเมื่ออาชีพ มาวางกลยุทธ์การหาเสียง ทั้งวางแผนนโยบายให้โดนใจผู้เลือกตั้ง สร้างคำขวัญที่โดดเด่น น่าสนใจ ขวนจดจำ และวางแผนการใช้สื่อต่าง ๆ เพื่อให้สารถูกส่งไปถึงกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งในปัจจุบัน ได้นำเอาแนวคิดการตลาดทางการเมืองมาใช้อย่างเต็มรูปแบบ เพื่อช่วงชิงชัยชนะในการเลือกตั้ง ทั้งในซีกโลกตะวันตกและแพร่ขยายมายังซีกโลกตะวันออก รวมถึงประเทศไทยแล้ว (นันทนา นันทวโรภาส, 2557)

แนวคิดหลักพุทธธรรมตามหลักพระพุทธศาสนา

พระพุทธศาสนามีหลักธรรมคำสอนที่ลึกซึ้งและครอบคลุมทุกมิติของชีวิต โดยมีจุดมุ่งหมายสูงสุดคือการพ้นทุกข์ ลองมาทำความเข้าใจแนวคิดหลักพุทธธรรมอย่างเป็นระบบ หัวใจสำคัญของพุทธธรรมคือ พุทธธรรมยังให้ความสำคัญกับหลักการพึ่งพาตนเอง ดังพุทธพจน์ที่ว่า "ตนแลเป็นที่พึ่งแห่งตน" แต่ขณะเดียวกันก็สอนให้เห็นความสำคัญของการอยู่ร่วมกันในสังคม ผ่านหลักธรรมเช่น พรหมวิหาร 4 (เมตตา กรุณา มุติตา อุเบกขา) และสังคหวัตถุ 4 (ทาน ปิยวาจา อตถจริยา สมานัตตตา) หลักพุทธธรรมยังสอนเรื่องกฎธรรมชาติที่สำคัญคือ ปฏิจจสมุปบาท หรือหลักอิงอาศัยกันเกิดขึ้น ที่อธิบายว่าทุกสิ่งล้วนเกิดขึ้น ตั้งอยู่ และดับไปตามเหตุปัจจัย ไม่มีสิ่งใดเกิดขึ้นลอย ๆ โดยไม่มีเหตุ ความเข้าใจหลักนี้ช่วยให้เราเห็นความเชื่อมโยงของสรรพสิ่ง และเข้าใจวิธีแก้ปัญหอย่างเป็นระบบ การศึกษาพุทธธรรมไม่ใช่เพียงการจดจำหลักการ แต่ต้องนำมาปฏิบัติในชีวิตประจำวัน เริ่มจากการรักษาศีล 5 ซึ่งเป็นหลักความประพฤติพื้นฐาน ฝึกสมาธิเพื่อพัฒนาจิตใจ และพัฒนาปัญญาผ่านการพิจารณาความจริงของชีวิตตามหลักไตรลักษณ์ ในการดำเนินชีวิต พุทธธรรมสอนให้เดินสายกลาง หรือมัชฌิมาปฏิปทา ไม่ตั้งหรือหย่อนจนเกินไป ให้รู้จักประมาณในการบริโภค การใช้จ่าย และการดำเนินชีวิตทุกด้าน โดยมีสติเป็นเครื่องกำกับ สติจึงเป็นธรรมที่สำคัญมากในพุทธศาสนา เพราะช่วยให้เราดำเนินชีวิตอย่างไม่ประมาท เป้าหมายสูงสุดของพุทธธรรมคือพระนิพพาน ซึ่งเป็นสภาวะที่พ้นจากความทุกข์ทั้งปวง แต่ระหว่างทางสู่เป้าหมายนั้น การปฏิบัติตามหลักพุทธธรรมก็ช่วยให้เราดำเนินชีวิตอย่างมีความสุข มีจิตใจที่สงบ และสามารถรับมือกับปัญหาและความท้าทายต่างๆ ได้อย่างมีสติและปัญญา

หลักพุทธธรรม สังคหวัตถุ 4 หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการสื่อสารทางการเมือง นอกจากจะศึกษาแนวคิดทฤษฎีของประเทศตะวันตก และของนักวิชาการหลายท่านแล้ว ได้นำหลักธรรมที่ส่งเสริมการสื่อสารทางการเมืองตามหลักพระพุทธศาสนา คือ หลักสังคหวัตถุ 4 มาประกอบการเขียนบทความวิชาการ ซึ่งพระผู้มี

พระภาคเจ้าได้ทรงตรัสไว้ใน สังคหธรรมเหล่านี้ว่าการนับถือหรือการบาเพระบุตรเป็นเหตุ แต่เพราะบัณฑิตเล็งเห็นความสำคัญของสังคหธรรมเหล่านี้ ฉะนั้น บัณฑิตเหล่านั้นจึงถึงความเป็นใหญ่และเป็นผู้สำเร็จ (อง. จตุกก. (ไทย) 21/32/256)

สังคหวัตถุ 4 ยังหมายถึง ข้อปฏิบัติ สำหรับการสงเคราะห์ซึ่งกันและกัน การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ แบ่งปัน มีน้ำใจต่อกัน ได้แก่การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่การแต่เพียงผู้เดียว ปิยวาจา การพูดจาด้วยถ้อยคำสุภาพ อ่อนโยน พูดด้วยจิตที่ปรารถนาจะจูงใจกันในครอบครัวได้ อุตถจริยา การสงเคราะห์ เกื้อกูลกันของบุคคลในครอบครัว เช่น การช่วยเหลือการงาน แบ่งเบาภาระของกันและกัน สมานัตตตา โดยวางตนเสมอต้นเสมอปลาย สามารถเข้ากับผู้อื่นได้

การบริหารตนโดยใช้หลักสังคหวัตถุ 4 เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ ในมุมมองที่ว่า การกล่าวถึง การสงเคราะห์ที่มีอยู่ 2 ความอบอุ่น ความปลอดภัย ต้องมีที่พึ่งพำนักอาศัยต้องการพักผ่อนหย่อนใจ หรือว่าต้องการร่วมกิจกรรมต่าง ๆ กัน เป็นต้น ก็ต้อง ธรรมะทั้งสี่ประการมีลักษณะก่อเกิดเป็นเมตตามหานิยม คงกระพันชาตรีและแคล้วคลาดจากภัยอันตรายทั้งหลายได้

สรุปได้ว่า สังคหวัตถุ 4 คือ หลักธรรมอันเป็นเครื่องจรโลงสังคม เป็นหลักธรรมที่สร้างความสามัคคีมีความเอื้อเฟื้อเกื้อกูลกัน และสร้างมิตรที่ดีต่อกันโยงเชื่อมสัมพันธ์กันของตนในสังคม ซึ่งประกอบด้วย ทาน ปิยวาจา อุตถจริยา และสมานัตตตา ดังนั้นหลักสังคหวัตถุ 4 จึงนำมาใช้เพื่อบูรณาการในการสื่อสารทางการเมือง จึงเป็นการเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ การพูดจาไพเราะ การบำเพ็ญประโยชน์ และการทำตัวให้เป็นเกลอ หรือเป็นเพื่อนมากกว่าที่จะเป็นนายหรือเรียกว่าความงดงามในความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน อันเป็นเครื่องหนุนเหนี่ยวให้เกิดความร่วมมือกันได้

การประยุกต์ใช้หลักธรรมสำหรับการสื่อสารทางการเมืองตามหลักพระพุทธศาสนา

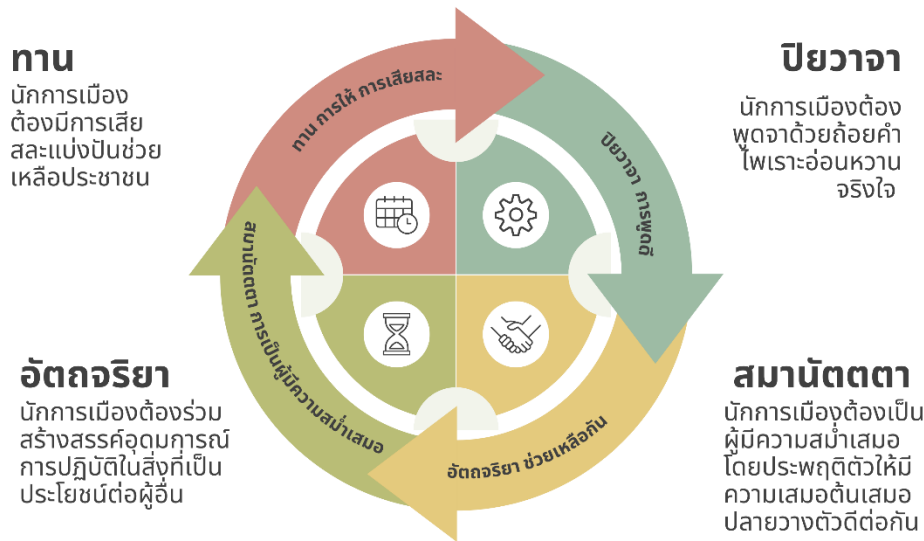
การสื่อสารทางการเมืองเป็นกระบวนการสำคัญที่ส่งผลต่อการสร้างความเข้าใจ ความร่วมมือ และความสามัคคีในสังคม โดยเฉพาะในยุคที่เทคโนโลยีและสื่อสารมวลชนมีบทบาทสำคัญในการเผยแพร่ข้อมูล การสื่อสารที่ขาดคุณธรรมอาจก่อให้เกิดความขัดแย้งและความแตกแยกในสังคม การนำหลักธรรมในพระพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้ในการสื่อสารทางการเมืองจึงเป็นแนวทางที่สามารถช่วยสร้างความสงบสุขและความสามัคคีในสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการสื่อสารทางการเมือง นอกจากจะศึกษาแนวคิดทฤษฎีของประเทศตะวันตก และของนักวิชาการหลายท่านแล้ว ได้นำหลักธรรมที่ส่งเสริมการอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขของการคนในสังคม คือ สังคหวัตถุ 4 คือ เป็นหลักธรรมในพระพุทธศาสนาที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการสื่อสารทางการเมืองได้อย่างมีประสิทธิภาพ หลักธรรมทั้งสี่ประการนี้ประกอบด้วย ทาน (การให้), ปิยวาจา (การพูดด้วยวาจาไพเราะ), อุตถจริยา (การประพฤติประโยชน์) และสมานัตตตา (การวางตนเสมอภาค) ซึ่งแต่ละหลักธรรมสามารถนำมาใช้ในการสื่อสารทางการเมืองได้ เพราะหลักสังคหวัตถุ 4 เป็นหลักธรรมแห่งการสงเคราะห์ (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต), 2550) โดยผู้ศึกษาได้ทำเป็นภาพเพื่อให้ผู้ศึกษาเกิดความเข้าใจได้โดยง่าย ดังภาพที่ 1

การสื่อสารทางการเมืองตามหลักพระพุทธศาสนา ด้วยหลักสังคหวัตถุ 4

ภาพที่ 1 การสื่อสารทางการเมืองตามหลักพระพุทธศาสนา
ด้วยหลักสังคหวัตถุ 4

จากภาพที่ 1 การสื่อสารทางการเมืองตามหลักพระพุทธศาสนาด้วยหลักสังคหวัตถุ 4 แสดงถึงแนวทางการสื่อสารที่นักการเมืองควรยึดถือเพื่อสร้างความเข้าใจและความสัมพันธ์ที่ดีในสังคม โดยใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ซึ่งประกอบด้วย ทาน ปิยวาจา อัตถจริยา และสมานัตตตาแต่ละหลักการมีความหมายและแนวทางในการปฏิบัติ ดังนี้ 1. ทาน การให้หรือการเสียสละ นักการเมืองควรมีจิตใจแบ่งปันและพร้อมช่วยเหลือประชาชน ไม่ว่าจะเป็นการให้ทรัพยากร ความช่วยเหลือ หรือการสนับสนุนในสิ่งที่จำเป็นการแสดงความเอื้อเฟื้อและเสียสละนี้จะช่วยสร้างความเชื่อมั่นและความศรัทธาในตัวนักการเมืองจากประชาชน 2. ปิยวาจา การใช้วาจาที่อ่อนโยน นักการเมืองควรพูดด้วยคำพูดที่สุภาพ อ่อนหวาน จริงใจ และเป็นมิตร การใช้ถ้อยคำที่ดีจะช่วยเสริมสร้างบรรยากาศที่เป็นมิตรและลดความขัดแย้งในสังคม การสื่อสารที่สุภาพจะทำให้ผู้ฟังรู้สึกถึงความจริงใจและเห็นถึงเจตนาที่ดีของนักการเมือง 3. อัตถจริยา การปฏิบัติตนให้เกิดประโยชน์ นักการเมืองควรสร้างสรรค์กิจกรรมที่เป็นประโยชน์และตอบสนองต่อความต้องการของสังคม ไม่ว่าจะเป็นการดำเนินโครงการต่าง ๆ ที่ช่วยพัฒนาชุมชนและยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน การกระทำที่แสดงถึงความมุ่งมั่นนี้จะทำให้ประชาชนรู้สึกที่นักการเมืองมีความตั้งใจในการทำประโยชน์ต่อส่วนรวม 4. สมานัตตตา การมีความเสมอต้นเสมอปลาย นักการเมืองควรปฏิบัติตัวให้เป็นผู้มีความเสมอต้นเสมอปลายในการกระทำและการตัดสินใจ โดยไม่ลำเอียงหรือเลือกปฏิบัติต่อฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง การแสดงถึงความเป็นธรรมนี้จะทำให้ทุกฝ่ายรู้สึกว่าการปฏิบัติอย่างเท่าเทียม ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างความสามัคคีในสังคม สรุปแล้ว การนำหลักสังคหวัตถุ 4 มาใช้ในกระบวนการสื่อสารทางการเมืองจะช่วยให้การเมืองสามารถสร้างความเข้าใจ ความเคารพ และความไว้วางใจจากประชาชนได้ การสื่อสารแบบนี้ไม่เพียงแต่ช่วยลดความขัดแย้งแต่ยังส่งเสริมการอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขในสังคม

สรุป

การสื่อสารทางการเมืองตามหลักพระพุทธศาสนา หลักการสำคัญ ความซื่อสัตย์ พูดความจริง ไม่โกหก ไม่หลอกลวง ความสุภาพ ใช้ภาษาที่สุภาพ อ่อนโยน ไม่ใช้คำพูดที่สร้างความเกลียดชัง ความเมตตา ปราณานาดี ต่อผู้อื่น ไม่ใส่ร้ายป้ายสี ไม่สร้างความแตกแยก ความกรุณา เห็นอกเห็นใจผู้อื่น เข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น ปัญญา คติวิเคราะห์อย่างรอบคอบ ไตร่ตรองก่อนพูด ความเป็นธรรม ไม่เลือกปฏิบัติ ให้โอกาสทุกฝ่ายได้แสดงความคิดเห็น ความสำคัญ สร้างสันติสุข ความสามัคคี จำเป็นต้องมีการศึกษาและอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับหลักการทางพระพุทธศาสนาแนวการสื่อสารที่ดีต่อกันโยงเชื่อมสัมพันธ์กันของตนในสังคม ซึ่งประกอบด้วย ทาน ปิยวาจา อตถจริยา และสมานัตตตา ดังนั้น หลักสังคหวัตถุ 4 จึงนำมาใช้เพื่อบูรณาการในการสื่อสารทางการเมือง จึงเป็นการและการทำตัวให้เป็นเกลอ หรือเป็นเพื่อนมากกว่าที่จะเป็นนายหรือเรียกว่าความมั่งคั่งในความสัมพันธ์ซึ่งกัน ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการสื่อสารทางการเมืองแบบเมตตา การสื่อสารทางการเมืองแบบสร้างสรรค์ การสื่อสารทางการเมืองตามหลักพระพุทธศาสนา เป็นแนวทางที่จะนำไปสู่การสร้างสังคมที่สงบสุข

เอกสารอ้างอิง

- นันทนา นันทวโรภาส. (2557). *สื่อสารการเมือง : ทฤษฎีและการประยุกต์ใช้*. กรุงเทพฯ: แมสมิเดีย.
- _____. (2563). *สื่อสารการเมือง : ทฤษฎีและการประยุกต์ใช้*. พระนครศรีอยุธยา: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต). (2550). *ธรรมานุญชีวิต* (พิมพ์ครั้งที่ 82). กรุงเทพฯ: บริษัทพิมพ์สวญจำกัด.
- พิชิต ทนงค์. (2550). *การสื่อสารทางการเมืองเพื่อพัฒนาท้องถิ่นของคณะผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดขอนแก่น* (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- พิบูลย์ เพียรพานิชกุล และคณะ. (2564). การสื่อสารทางการเมืองตามหลักพุทธธรรม. *วารสารศรีล้านช้างปริทรรศน์*, 7(2), 155-167.
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). *พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สุทัศน์ ประทุมแก้ว และคณะ. (2565). พุทธจริยธรรมกับการสื่อสารทางการเมืองนสังคมไทย. *วารสาร มจรอุบลปริทรรศน์*, 7(3), 29-42.
- Danton, R.E. & Woodrard, G.C. (1990). *Political Communication in America*. New York: Praeger.
- Mcnaur, B. (1990). *An introduction to Political communication*. London: Routledge.
- Thai PBS. (2023). *สังคหวัตถุ 4 หลักธรรมแห่งการเกื้อกูล เกิดความสามัคคี เนื่องในวันออกพรรษา*. สืบค้น 15 มิถุนายน 2567, จาก <https://shorturl.asia/c7Hkg>

